

Jaarbericht 2018

De Bibliotheek Gelderland Zuid

DE BIBLIOTHEEK VERGROOT JE WERELD

De Bibliotheek Gelderland Zuid kijkt tevreden terug op 2018. Met ons brede aanbod activiteiten, workshops, colleges, cursussen én materialen weten we mensen te inspireren en te motiveren. In onze 26 vestigingen zien we inwoners uit verschillende lagen van de bevolking, van uiteenlopende leeftijden. Als bibliotheek zetten we ons in om mensen (digi)taalvaardiger te maken, het culturele klimaat te verrijken én inclusiviteit binnen taal en verhaal te bevorderen. In dit jaarbericht beschrijven we de resultaten van onze inspanningen.

In deze printversie is slechts de basistekst van het interactieve online jaarverslag overgenomen, voor wie een fysieke versie van ons jaarverslag nodig heeft. In het online jaarverslag vind je naast de bijgaande tekst ook foto's, filmpjes, infographics en leden- en uitleencijfers. Kijk op www.obgz.nl/jaarverslag.

LEZEN EN LITERATUUR

Nijmegen is een aantrekkelijke en rijke literaire stad. De Bibliotheek Gelderland Zuid speelt als 'literair ketenintendant' hierin een belangrijke rol. De bibliotheek maakt literatuur en informatie beschikbaar voor iedereen. Met onze voorleessessies, kindervoorstellingen, lezingen van schrijvers, leeskringservice én uitgebreide collectie laten we mensen - zowel jong als oud - genieten van verhalen.

Brede collectie

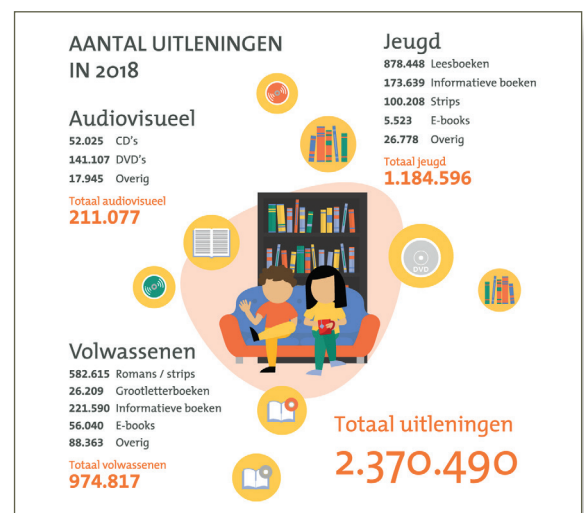
Onze collectie bestaat uit bijna een half miljoen fysieke items, verdeeld over onze 26 vestigingen. De hele collectie is te raadplegen en reserveren via onze website en de Bibliotheek Wise-app. Gereserveerde materialen kunnen - indien beschikbaar - binnen twee dagen worden opgehaald bij een vestiging of Bibliotheek *op school* naar keuze.

In 2018 bedroeg het totaal aantal uitleningen in de vestigingen, Bibliotheken *op school* en de digitale bibliotheek samen 2.370.490. Ten opzichte van 2017 daalde het totaal aantal uitleningen licht met 0,7%. Onze leden lazen in 2018 wel meer digitale boeken dan in 2017 (+15%); in 2018 leenden bibliotheekleden in totaal 61.563 e-books. De collectie e-books in de online bibliotheek, aangeboden via de Koninklijke Bibliotheek, is uitgebreid van 10.000 titels in 2015 naar ruim 18.000 titels eind 2017.

Literaire activiteiten in 2018

NIJMEEGSE POËZIEWEEK

De bibliotheek is voorzitter van Stichting Literaire Activiteiten Nijmegen (SLAN), dat jaarlijks diverse literaire festivals en activiteiten organiseert. De stichting lanceerde in 2018 haar nieuwe website. Eind januari vond de Nijmeegse Poëzieweek voor het eerst plaats onder de vleugels van het SLAN. De bibliotheek ontving deze week zo'n honderd poëziefhebbers. In de stad hebben duizenden bezoekers genoten van 'pop-up dichters' en andere activiteiten.

NIGHT AT THE LIBRARY

Op 10 februari vond de razendsnel uitverkochte derde editie van Night at the Library plaats in Bibliotheek De Mariënborg. Tachtig gelukkigen mochten een nachtje slapen in de bieb. Daar genoten ze van verhalen, muziek, poëzie, films en workshops. Landelijk is dit succesvolle concept inmiddels overgenomen door andere bibliotheken.

AUTEURS AAN HET WOORD

In Bibliotheek De Mariënborg waren bekende schrijvers te gast, waaronder Roos Schlikker, Abdelkader Benali, Ronald Giphart en Murat Isik, winnaar van de Libris Literatuurprijs 2018. Tijdens de Vierdaagsefeesten stroomde de Stevenskerk vol met literatuur liefhebbers die kwamen luisteren naar de verhalen van schrijvers Thomas Verbogt en Stine Jensen.

BUITEN ZINNEN

Op 6 oktober was Bibliotheek De Mariënborg het domein van jongeren tijdens festival buiten zinnen. Ruim honderd jongvolwassenen konden luisteren naar jong schrijftalent en gingen aan de slag met spoken word, schrijfworkshops en inspiratiesessies.

STOERE MANNEN, STERKE VERHALEN

In het kader van Stoere mannen, Sterke verhalen kwamen schrijvers Henk van Straten en Leon Verdonschot langs in cultuurcoöperatie Brebl. Tijdens de Nijmeegse Vierdaagse was Kluun te gast op festival Op 't Eiland en er was een speciale 'voetbaleditie' met Marcel van Roosmalen en Björn van der Doelen. De muzikale noot lag in handen van rockabillyfestival Kids 'n' Billies, in samenwerking met poppodium Doornroosje. De stoere mannen waren populair: bijna 150 mensen laafden zich aan een avond vol sterke verhalen, muziek en gezelligheid. Het concept is inmiddels overgenomen door de Bibliotheek van Zeeland en de Noord Oost Brabantse Bibliotheken.

HUMAN LIBRARY

In november trok de Human Library aandacht van de landelijke pers. In de Human Library lees je geen boeken, maar mensen. Door met deze 'Levende Boeken' in gesprek te gaan, stappen bezoekers in de belevingswereld van mensen die ze in het dagelijks leven niet zo vaak tegenkomen. Denk hierbij aan een laaggeletterde, een ex-tbs'er of een transgender. Dit van oorsprong Deense project probeert vooroordelen weg te nemen. Op 24 november voerden 23 Levende Boeken in totaal 95 gesprekken met bezoekers van Bibliotheek De Mariënborg.

**“Life changing experience.
I walked out as a new person.”**

Bezoeker Human Library in Bibliotheek De Mariënborg

(DIGI)TAALVAARDIG

Vaardig zijn met taal is van onschatbare waarde om mee te doen in de samenleving. Daarom zet de Bibliotheek Gelderland Zuid zich in om jong en oud (digi)taalvaardiger te maken. We werken hierbij inhoudelijk en doelgericht samen met diverse welzijnsorganisaties, zoals SeniorWeb, Bindkracht10, Forte Welzijn, Stichting Perspectief en Stichting Welzijn Lingewaard. Naast een plek om boeken te lenen en te lezen, is de bibliotheek een huiskamer voor iedereen. Een inspirerende en gezellige plek voor de bewoners van de zes gemeenten waar de Bibliotheek Gelderland Zuid het bibliotheekwerk uitvoert: Berg en Dal, Beuningen, Heumen, Lingewaard, Nijmegen en Overbetuwe. Een plek om (digitale) laaggeletterdheid aan te pakken, eenzaamheid tegen te gaan en jezelf te ontwikkelen.

Taaltrajecten

Uit gegevens van Stichting Lezen en Schrijven uit 2016 blijkt dat 10,6 procent van de inwoners van Gelderland laaggeletterd is. Laaggeletterden hebben moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Hierdoor missen ze belangrijke informatie, zoals brieven over betalingen, bijsluiters van medicijnen of veiligheidsvoorschriften op de werkvloer. Daardoor doen laaggeletterden vaker een beroep op de gezondheidszorg en maken ze meer gebruik van het sociale zekerheidstelsel. In de provincie Gelderland kunnen bedrijven en overheden 115,6 miljoen euro per jaar besparen door laaggeletterdheid te voorkomen.

Om (digitale) laaggeletterdheid tegen te gaan, organiseren we in samenwerking met partners laagdrempelige bijeenkomsten en cursussen. Deelnemers oefenen met het spreken van de Nederlandse taal of leren omgaan met de computer, smartphone of tablet. Uit een tussenevaluatie van Taal voor het Leven blijkt dat deze informele taaltrajecten een positieve invloed hebben op de positie van laaggeletterden in de samenleving, hun positie op de arbeidsmarkt en hun leesvaardigheid.

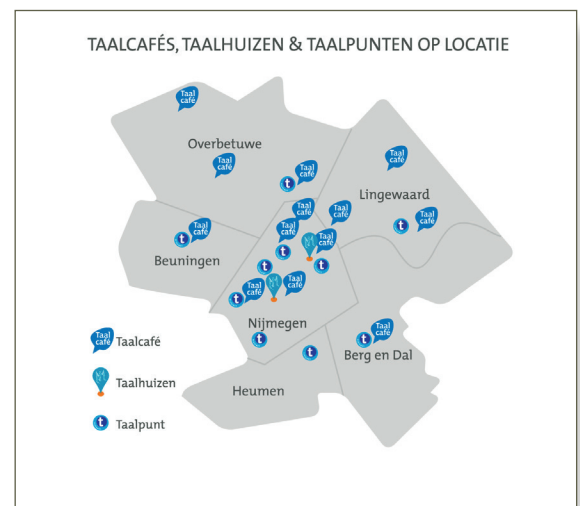
ENKELE RESULTATEN UIT HET ONDERZOEK (2017)

- 20 procent tot 30 procent van de deelnemers heeft een betere positie op de arbeidsmarkt;
- 45 procent tot 70 procent krijgt een betere plek in de samenleving;
- 70 procent kan zijn of haar taalvaardigheden in de praktijk beter toepassen;
- 67 procent verbetert zijn of haar leesvaardigheid.

Taalcafés, Taalhuizen en Taalpunten

Taalcafés bieden een structurele en laagdrempelige manier voor anderstaligen - voornamelijk nieuwkomers - om de Nederlandse taal te oefenen. Uit een onderzoek naar Taalcafés door Panteia (2018) blijkt dat deelnemers van Taalcafés hun zelfvertrouwen en durf vergroten, hun Nederlandse taalvaardigheden verbeteren én deze in de praktijk gebruiken. Bovendien ontstaan tussen bezoekers en vrijwilligers vaak contacten en vriendschappen. Het Taalcafé draagt dus zowel inhoudelijk als sociaal bij aan inburgering.

De Bibliotheek Gelderland Zuid organiseert wekelijks gratis Taalcafés in dertien vestigingen. Mensen van uiteenlopende nationaliteiten leren de Nederlandse taal beter spreken, onder begeleiding van taalvrijwilligers. In 2018 kwamen er twee nieuwe Taalcafés bij: in Bibliotheek Groesbeek en Bibliotheek Hatert. In 2018 bezochten ruim 5.200 bezoekers een Taalcafé, tweeënhalf keer zo veel als in 2017. Op verzoek van bezoekers vindt sinds eind 2018 op donderdagavond een extra Taalcafé plaats in Bibliotheek De Mariënburg.

“Prachtig dat in het Taalcafé mensen uit alle windstreken elkaar ontmoeten om Nederlands te praten. Elke week staat een ander gespreksonderwerp centraal. Ik heb eens een simpel Nederlands dialogetje over het weer geschreven voor een Syrische man. Hij vertelde me glunderend dat hij nu in de supermarkt en op straat gesprekjes aanknoopt over het weer. Als taalvrijwilliger bouw je echt een band op met de bezoekers. Doordat het contact zo intensief is, voelen ze voor mij als vrienden.”

Taalvrijwilliger Babet Blangé (62)

Naast Taalcafés hebben Bibliotheek De Mariënborg en Bibliotheek Zwanenveld ook een Taalhuis met les-, lees- en luisterboeken om de Nederlandse taal beter te leren lezen, schrijven en begrijpen. Bezoekers kunnen hier terecht voor advies op maat. Tien vestigingen hebben een Taalpunt; een speciale kast met lesboeken, beeldwoordenboeken en andere oefenmaterialen.

VoorleesExpress Lingewaard en Overbetuwe van start

Met het project de VoorleesExpress introduceren we het voorleesritueel in gezinnen waar dat niet vanzelfsprekend is. Voorlezers lezen bij taalarme gezinnen thuis boekjes voor en doen taalspelletjes, om de taalontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren. Hun ouders krijgen tips en advies, zodat ze na twintig weken het voorleesstokje over kunnen nemen.

Dit project haalde al goede resultaten in Nijmegen (in samenwerking met Bindkracht10) en Berg en Dal. In 2018 begonnen we ook in Lingewaard en Overbetuwe met de VoorleesExpress. Met succes: de VoorleesExpress Lingewaard wordt vanaf 2019 uitgebreid, in samenwerking met de gemeente. Ook in Overbetuwe loopt het project goed. In gemeente Nijmegen kwamen dit jaar bij tachtig gezinnen enthousiaste voorlezers over de vloer. Bekijk het filmpje op de website.

“Je komt als voorlezer met veel verschillende mensen en culturen in aanraking. De kinderen aan wie ik voorlees en hun ouders komen uit bijvoorbeeld Libanon, Turkije of Somalië. Op dit moment lees ik een meisje van zeven voor in een Armeens gezin. Op school lopen deze kinderen vaak achter op hun klasgenoten, waardoor ze weinig zelfvertrouwen hebben op het gebied van taal. De taalspelletjes laten zien dat lezen en spelen met taal ook heel leuk kan zijn. Als het Armeense meisje tijdens ‘galgje’ mijn woorden raadt, is ze enorm trots. Daar doe je het voor.”

Het verhaal van voorlezer Carlijn Bussemakers (25)

Digitaal steuntje in de rug

Uit gegevens van Stichting Lezen en Schrijven uit 2016 blijkt dat 18 procent van de 12- tot 74-jarige inwoners van Gelderland weinig tot geen ervaring heeft met de computer. Het contact met bedrijven, overheden en individuen verloopt steeds vaker digitaal. Dat maakt de kans groot dat zij een achterstand oplopen. Om digitaal vaardig(er) te worden, biedt de bibliotheek een gratis Klik & Tik-cursus aan.

Uit onderzoek van Panteia (2018) blijkt dat deelnemers van Klik & Tik-cursussen computervaardigheden leren die zij ook gebruiken in de praktijk. Meer dan de helft van de deelnemers heeft na afloop meer durf gekregen en minder angst voor de computer. Bovendien waarderen ze de begeleiding en sfeer tijdens de cursus. Zo levert ‘leren omgaan met online’ ook ontmoeting ‘offline’ op. De Bibliotheek Gelderland Zuid organiseert Klik & Tik in veertien vestigingen, in samenwerking met SeniorWeb en Forte Fit. In 2018 namen 234 mensen deel aan een Klik & Tik-cursus bij de Bibliotheek Gelderland Zuid.

WERKEN MET DE DIGITALE OVERHEID

In tien vestigingen is de cursus *Werken met de digitale overheid* beschikbaar. Deze cursus is bedoeld voor mensen die al een beetje met een computer of tablet overweg kunnen, maar nog moeite hebben met online formulieren. Cursisten leren bijvoorbeeld hoe je huur- of zorgtoeslag aanvraagt of een baan zoekt via internet. In 2018 hebben in totaal 120 deelnemers deze cursus afgerond.

OMGAAN MET DIGID

Begin december 2018 vond voor het eerst een pilottraining *Omgaan met DigiD en internetveiligheid* plaats, voor vluchtelingen met een verblijfsvergunning. Het ministerie van Justitie en Veiligheid ondersteunt dit initiatief. Tien cursisten met Arabisch als moedertaal namen deel. De training wordt in 2019 vervolgd met een grotere groep statushouders.

“We worden hier heel goed geholpen. Ik heb al geleerd hoe ik moet knippen en plakken op de computer. En ik kan inmiddels ook informatie opzoeken via internet!”

Corry Van Doorn (81), deelnemer Klik & Tik-cursus in Bibliotheek Beek-Ubbergen

ONLINE BELASTINGAANGIFTE

Ook bij het invullen van een online belastingformulier lopen mensen vaak tegen problemen aan. Daarom heeft de bibliotheek sinds maart 2018 een gratis informatiebijeenkomst *Online belastingaangifte doen*. Docenten leggen stapsgewijs uit hoe de aangifte werkt. Daarna kunnen deelnemers thuis of in de bibliotheek zelf aangifte doen.

DIGITAAL CAFÉ

Mensen die vragen hebben over bijvoorbeeld hun smartphone, laptop, internet of e-books, kunnen in tien vestigingen terecht in het Digitaal Café. Vrijwilligers van de bibliotheek, SeniorWeb, Forte Fit en KBO Groesbeek/De Horst beantwoorden er vragen van bezoekers. Ruim driehonderd bezoekers zijn in 2018 digitaal wijzer geworden in het Digitaal Café.

KENNIS EN INFORMATIE

Bezoekers en bibliotheekleden vinden niet alleen een schat aan informatie in onze collectie. Ze doen ook nieuwe kennis op tijdens diverse lezingen, workshops en cursussen. Als bibliotheek vinden we het belangrijk om face-to-face informatie over te brengen en ontmoeting tussen onze leden en bezoekers te stimuleren. Daarom hebben we de collegereeks Universiteit van de bieb en de kindercolleges in het leven geroepen.

Colleges

In het kader van de ‘Universiteit van de bieb’ geven lokale experts in verschillende vestigingen lezingen over uiteenlopende onderwerpen. Onder volwassenen was er veel interesse in hoorcolleges over het Groesbeeks dialect, de Slag op de Mookerheide en Spinoza. Kindercolleges over onder andere politiehonden en ruimtevaart werden druk bezocht door nieuwsgierige kinderen. Charlotte Dematons vertelde hoe ze als illustratrice te werk gaat. In 2018 bezochten in totaal 399 kinderen en ouders de kindercolleges en 1.336 volwassenen de hoorcolleges.

Digi Playground

De digitale wereld ontwikkelt zich razendsnel en mediawijsheid krijgt steeds meer aandacht. Niet alleen in het onderwijs, maar ook in de bibliotheekwereld. Kennis en bewustzijn over de werking en gevolgen van (sociale) media zijn onmisbaar in onze gedigitaliseerde maatschappij. Ook vinden we het als bibliotheek belangrijk dat kinderen al op jonge leeftijd kennismaken met nieuwe technieken, zoals green screens, Touchtables, Chromecast TV, 3D-printers en Sprout Pro.

Onder de noemer Digi Playground gingen kinderen tussen de 8 en 12 jaar in diverse vestigingen aan de slag met onder meer robots, stop motion, een green screen of virtual- en augmented reality. In 2018 maakten 441 kinderen in onze vestigingen spelenderwijs kennis met deze nieuwe digitale ontwikkelingen. Om kinderen enthousiast te maken voor de Digi Playground, ontwikkelden we een promotiefilmpje (zie onze website).

EDUCATIE

Kinderen zijn nog volop in ontwikkeling, ook op het gebied van taal. Meer (voor)lezen heeft een bewezen positief effect op het taalgevoel en de woordenschat van kinderen. Bovendien: verhalen prikkelen de fantasie en creativiteit. Kinderen vormen daarom een belangrijke doelgroep voor de bibliotheek. In het najaar van 2018 hebben we de inschrijfkosten van vijf euro voor een jeugdabonnement afgeschaft. Kinderen van 0 tot 18 jaar kunnen gratis materialen lenen. Daarnaast werken we intensief samen met voorschoolse, primaire en voortgezet onderwijsinstellingen.

Voorschoolse educatie

Kinderen die al op jonge leeftijd worden voorgelezen, ontwikkelen een grotere woordenschat. Gezondheidswetenschapper Suzanne Mol onderzocht in haar proefschrift *To read or not to read* (2010) het effect van (voor)lezen op de lange termijn. Op basis van 99 internationale wetenschappelijke studies concludeert zij dat bijna 70 procent van de peuters en kleuters die regelmatig zijn voorgelezen, voldoende woordenschat heeft om een goede start te maken. Van kinderen die niet zijn voorgelezen, heeft slechts 30 procent voldoende woordenschat.

Om de taalontwikkeling van kinderen zo vroeg mogelijk te stimuleren, maken we gebruik van het leesbevorderingsprogramma BoekStart. Kersverse ouders kunnen in de bibliotheek een BoekStart-koffertje ophalen met handige voorleestips, babyboekjes en een bon voor een gratis jeugdlidmaatschap van de bibliotheek.

BOEKSTART

Voor het project BoekStart in de kinderopvang lenen we voorleesboeken uit aan kinderdagverblijven en peuterspeelzalen. Pedagogisch medewerkers krijgen een training interactief voorlezen. In 2018 is kinderdagverblijf De Dabbertjes uit Beuningen begonnen met BoekStart in de kinderopvang. Hiermee komt het totaal aantal BoekStart-projecten in de kinderopvang op veertien.

BOEKSTARTCOACH

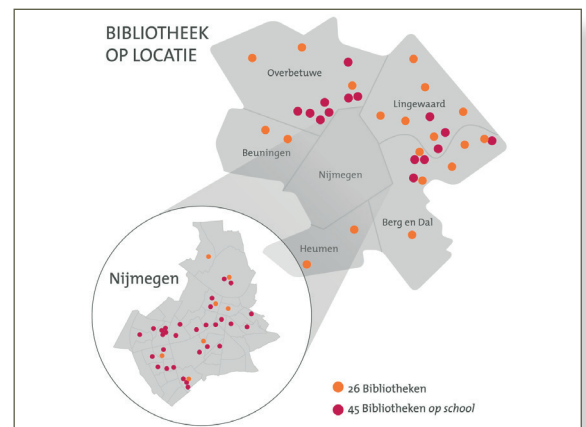
In 2018 zijn we gestart met de pilot BoekStartcoach. Op consultatiebureaus in Lindenholt, Nijmegen-West en Elst gingen leescoaches met ouders in gesprek over het belang van voorlezen aan baby's en peuters. Na deze succesvolle pilot start het project begin 2019 ook op consultatiebureaus in Malden en Dukenburg.

Primair onderwijs

In ons werkgebied werken we samen met meer dan 120 basisscholen. Eind 2018 hadden 45 basisscholen een Bibliotheek *op school*: een eigen collectie met bibliotheekmaterialen en een uitleensysteem.

De Bibliotheek *op school* is een landelijke aanpak voor het onderwijs, waarin bibliotheken en scholen structureel samenwerken. Met een wisselende boekencollectie op maat, leesbevorderingsactiviteiten en aandacht voor mediawijsheid, werken de bibliotheek en school samen aan het vergroten van leesplezier en mediawijsheid bij leerlingen.

Samen met scholen willen we leesplezier onder leerlingen stimuleren én de digitale geletterdheid van leerlingen vergroten. Om dit te bereiken, organiseren we groepsbezoeken in de bibliotheek en bieden we projecten en leskisten aan. Scholen waardeerden de begeleiding van de bibliotheekmedewerker gemiddeld met een 8,1. De educatieve waarde van het bezoek beoordeelden ze gemiddeld met een 7,9.

“We zijn heel blij dat we nu een ‘echte’ bibliotheek op onze school hebben. Nu hebben we een brede jeugdcollectie van lees- en informatieboeken voor de groepen 1 tot en met 8. Met deze collectie sporen we onze leerlingen aan om meer te lezen. Via het digitale portaal SchoolWise hebben ze toegang tot de hele jeugdcollectie van de Bibliotheek Gelderland Zuid.”

Leescoördinator en leerkracht Floor Pullen van basisschool De Driemaster

NIEUWE BIBLIOTHEKEN OP SCHOOL

Wethouder Eric Weijers opende op 21 februari de Bibliotheek *op school* op basisschool Op de Heuvel en Kindercentrum Domino in Groesbeek. Een paar weken later konden leerlingen en docenten van basisschool De Triangel in Beuningen voor het eerst gebruikmaken van hun gloednieuwe Bibliotheek *op school*. In Nijmegen verrichtte wethouder Grete Visser de opening van de nieuwe bibliotheek op basisschool De Driemaster. Dit deed ze samen met de oudste en jongste leerling. Ook Vrijeschool Meander kreeg in 2018 een eigen Bibliotheek *op school*.

“Taalvaardigheid helpt je verder in deze maatschappij. Mooi om kinderen te laten ervaren hoe leuk lezen kan zijn.”

NEC-voetballer Ted van de Pavert

SCOOR EEN BOEK!

In februari 2018 trapte voetbalclub NEC samen met de Bibliotheek Gelderland Zuid het leesbevorderingsproject Scoor een Boek! af. In dit project laten we leerlingen meer lezen én meer plezier in lezen ervaren. Het project wordt op diverse basisscholen ingezet in de groepen 5 en 6. Door een sportelement toe te voegen, proberen scholen samen met de bibliotheek het leesvuur aan te wakkeren. Uit onderzoek blijkt dat de leesmotivatie van kinderen op deze leeftijd vaak daalt, met name onder jongens (Stichting Lezen, 2017).

Tijdens het project Scoor een Boek! lazen 275 leerlingen in tien weken tijd maar liefst 4.400 boeken. Met elk gelezen boek scoorden ze een 'doelpunt'. In Groningen en Deventer was het project al een groot succes. In Nijmegen zette de bibliotheek dit pilotproject op samen met NEC en de GGD. Leerlingen en docenten die meewerkten, waren erg enthousiast. Daarom wordt Scoor een Boek! in 2019 verder uitgerold in ons werkgebied.

Voortgezet onderwijs

Het Montessori College in Nijmegen was in 2018 de enige middelbare school met een Bibliotheek *op school*. In het voortgezet onderwijs moeten leerlingen boeken lezen voor hun leeslijst. Om ook bij deze groep het leesplezier en digitale geletterdheid te vergroten, biedt de Bibliotheek Gelderland Zuid verschillende projecten aan in het voortgezet onderwijs, zoals B/Slash en Lezen met de Sterren.

Daarnaast is de Bibliotheek Gelderland Zuid in 2018 samen met de gemeente Nijmegen en een aantal Nijmeegse onderwijsinstellingen de Nijmeegse Beweging (Digitale) Geletterdheid gestart. Dit is een gezamenlijk project om de leesvaardigheid en digitale geletterdheid van jongeren te verbeteren. In een samenleving die steeds verder digitaliseert hebben jongeren gerichte ondersteuning nodig om de digitale wereld te begrijpen en ermee te kunnen werken.

B/SLASH

Het multimediale en interactieve educatieproject B/Slash is ontwikkeld voor vmbo 3-scholieren. Veel vmbo-scholieren zijn laaggeletterd of hebben last van leesvrees. Het project bestaat uit een lessenreeks en projectdagen, waarin leesplezier en creativiteit samenkomen. Uitgangspunt is de Slash-reeks van uitgeverij Querido, met waargebeurde verhalen van Nederlandse jongeren over bijvoorbeeld drugsmokkel, misbruik en rouw.

Samen met kunsteducatie-instelling Kleinkunstig verfilmen de leerlingen een scène uit een boek. Die werkten ze uit tot een Augmented Reality-route. Zo wordt het project meer dan leesbevordering alleen. De Bibliotheek Gelderland Zuid ontwikkelde B/Slash in samenwerking met diverse partners. Het project is inmiddels beschikbaar in heel Nederland; diverse andere bibliotheken hebben het project omarmd.

LEZEN MET DE STERREN

Op 21 november 2018 was schrijver Alex Boogers te gast in Bibliotheek De Mariënborg, vanwege de afsluiting van educatieproject Lezen met de Sterren. Daarin staan een bekende schrijver en een van zijn boeken centraal.

Meer dan honderd middelbare scholieren gingen aan de slag met Boogers' boek *Wanneer de mieren schreeuwen*. In kleine groepjes bespraken leerlingen het boek, onder begeleiding van een bibliotheekmedewerker. Aansluitend interviewde schrijver Koen Frijs zijn collega. Ook de leerlingen mochten Boogers prangende vragen stellen. Allemaal hingen ze aan zijn lippen. Ook Boogers had zichtbaar plezier in het contact met de scholieren.

ONZE KLANTEN

Om inzicht te krijgen in de klanten van de bibliotheek, laten we enkele onderzoeksresultaten over klanttevredenheid zien. Ook keken we naar ons ledenaantal en het aantal bezoeken. Daarin onderscheiden we bezoeken aan onze vestigingen, bezoeken aan betaalde en gratis activiteiten en bezoeken van leerlingen aan schoolprojecten van de bibliotheek.

Klanttevredenheid

Elke twee jaar vindt onder bibliotheekleden en -bezoekers een klanttevredenheidsonderzoek plaats, uitgevoerd door marktonderzoeksbureau Ruigrok. Tijdens dit onderzoek wordt onder meer de Net Promotor Score (NPS) gemeten. Die geeft de klantloyaliteit weer.

In 2018 ligt de NPS-score met 43 bij de Bibliotheek Gelderland Zuid hoger dan het landelijk gemiddelde. Bijna de helft van de panelleden geeft de Bibliotheek Gelderland Zuid op een schaal van tien het aanbevelingscijfer 9 of 10. Onze klanten en bezoekers waarderen vooral de ruime collectie, vriendelijke en hulpvaardige medewerkers en prijs-kwaliteitverhouding van het bibliotheekabonnement.

Aantal leden

Op 31 december 2018 telt de Bibliotheek Gelderland Zuid in totaal 82.207 leden. 11.520 leerlingen in ons werkgebied maken gebruik van een Bibliotheek *op school*. Bibliotheekleden en leerlingen die gebruikmaken van een Bibliotheek *op school* tellen we als twee afzonderlijke groepen. Hier kunnen doublures in zitten: leerlingen die gebruikmaken van een Bibliotheek *op school*, maar ook lid zijn van de bibliotheek. In verband met de invoer van de huidige privacywetgeving (AVG), is de verwerking van de persoonsgegevens van kinderen met een Bibliotheek *op school* aangepast.

BEREIK LEERLINGEN

Gedurende het jaar registreren we alle educatieve bezoeken. Een groep leerlingen kan meerdere bezoeken afleggen en/of bezocht worden door een bibliotheekmedewerker, dus het gaat niet om unieke leerlingen. In totaal telden we 21.181 bezoeken van leerlingen die via hun school hebben meegedaan aan een activiteit of project van de bibliotheek:

- 756 bezoeken vanuit voorschoolse educatie;
- 18.200 bezoeken vanuit het basisonderwijs;
- 2.225 bezoeken vanuit het voortgezet onderwijs..

Bezoeken aan activiteiten

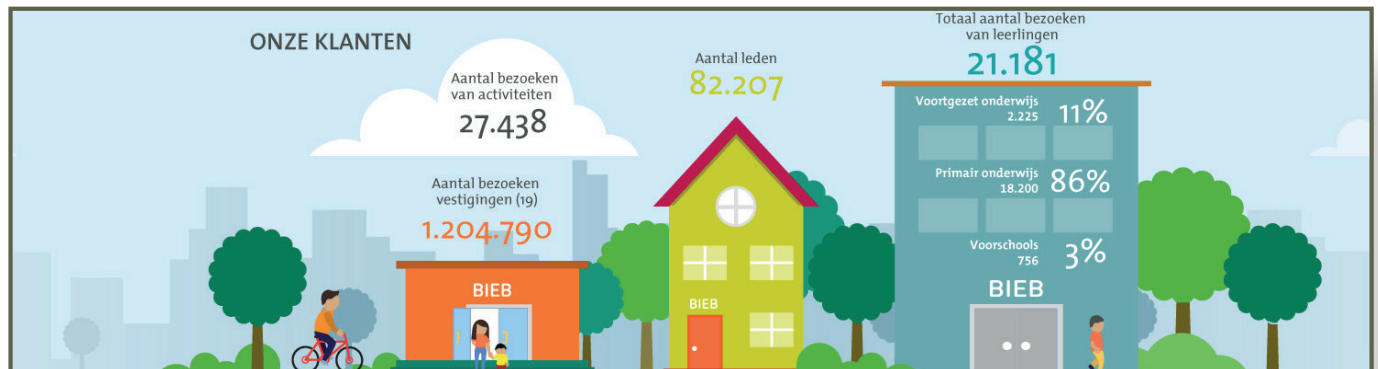
In 2018 telden we in Bibliotheek De Mariënborg, onze centrale vestiging, in totaal 12.400 bezoeken aan betaalde en gratis activiteiten. In de overige 25 vestigingen waren dat 15.038 bezoeken. Het totale aantal bezoeken aan specifieke activiteiten komt daarmee op 27.438. Dat zijn bezoeken van zowel leden als niet-leden.

Bezoeken aan vestigingen

Van 19 vestigingen* is het aantal bezoeken geregistreerd. In de overige zeven vestigingen is geen klantenteller aanwezig. In 2018 telden we in totaal 1.204.790 bezoeken (geen unieke bezoekers). Bezoekers zijn geregistreerd op het moment dat ze de bibliotheek binnenliepen. Voor de overige zeven vestigingen zijn geen bezoekcijfers beschikbaar.

* Beek-Ubbergen, Bommel, Beuningen, De Biezantijn, Elst, Ewijk, Gendt, Groesbeek, Hatert, Heteren, Huissen, Malden, De Mariënborg, Millingen aan de Rijn, Muntweg, Oosterhout - De Klif, Overasselt, Zetten en Zwanenveld.

INTERNE ONTWIKKELINGEN

Naast de ruim 1.400 activiteiten die de Bibliotheek Gelderland Zuid in 2018 organiseerde én de klanten en bezoekers die we daarmee bereikten, speelden nog andere vermeldenswaardige gebeurtenissen in de organisatie.

IPON Award voor Hackaton

Begin 2018 werd ons Hackaton-project beloond met een IPON Award in de categorie 'Innovatie van het leren voor mbo'. "In dit initiatief van de Bibliotheek Gelderland Zuid komen alle elementen van modern mbo-onderwijs samen", oordeelde de jury. Tijdens de Hackaton gaan middelbare scholieren met behulp van robots op zoek naar praktische oplossingen voor maatschappelijke problemen. Ze leren onderzoeken, presenteren en programmeren. Ook het ethische aspect van werken met robots komt aan bod. De Hackathon werd ontwikkeld in samenwerking met partners Puzzled, Luqo en het iXperium. Het project werd vanaf begin 2017 uitgerold bij mbo-opleidingen ICT, Verzorgende, Human Technology en Doktersassistent.

Beste Bibliothecaris van Nederland

In 2018 werd onze medewerker Marjolein Hordijk door het Bibliotheekblad genomineerd als Beste Bibliothecaris van Nederland. We zijn ontzettend trots op haar tweede plaats! Marjolein zet zich op een creatieve en innovatieve manier in om leesplezier onder middelbare scholieren te vergroten. Ook organiseert ze succesvolle activiteiten voor jongeren in de bibliotheek. Bekijk het promotiefilmpje op onze website.

"Ik had nooit gedacht dat ik genomineerd zou worden voor deze prijs. Ik ben door meerdere vakgenoten voorgedragen, een enorme eer. Ondanks dat ik tweede werd, hebben zowel de bieb als ikzelf zo veel gewonnen. Dat maakt mij een gelukkig mens."

Marjolein Hordijk, projectmedewerker Voortgezet Onderwijs en Huis van de Letters

Kleurrijke verhalen

In 2018 was er veel commotie rond de nieuwe voorleesactiviteit Kleurrijke verhalen in Bibliotheek De Mariënburg. Daarbij lezen kleurrijke voorlezers kleine kinderen verhalen voor over 'anders zijn'. We willen kinderen hiermee laten zien dat de samenleving divers is, en dat iedereen zichzelf mag zijn. Op de dag van de activiteit vonden protesten tegen het voorlezen door een dragqueen plaats op het Mariënburgplein. De daaropvolgende keer werd de activiteit uit veiligheidsoverwegingen afgelast. Op sociale media lieten zowel voor- als tegenstanders uitgebreid van zich horen. De bibliotheek besloot daarom naast een dragqueen versneld ook andere kleurrijke voorlezers uit te nodigen. In nauw overleg met de gemeente en de politie namen we de nodige veiligheidsmaatregelen.

MEER KORT NIEUWS UIT 2018

NIEUWE VOORZITTER RAAD VAN TOEZICHT

Hans Driessen is per 1 september 2018 de nieuwe voorzitter van de Raad van Toezicht van de Bibliotheek Gelderland Zuid. Hij volgt Teddy Vrijmoet op, die per 1 september 2018 aan de slag is gegaan als directeur-bestuurder van de Lindenberg, Huis voor de Kunsten in Nijmegen. Hans Driessen heeft zijn sporen verdiend als manager bij verschillende gemeenten in het Rijk van Nijmegen. De laatste vier jaar was hij wethouder van de gemeente Beuningen. In deze rol heeft hij gezien welke invloed laaggeletterdheid op de persoonlijke levens van mensen heeft. Naast het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid zet Driessen sterk in op intensieve samenwerking met de juiste partners. Hij kan vanuit zijn rol als verbinder en netwerker veel voor de Bibliotheek Gelderland Zuid betekenen.

LOKALE SAMENWERKING

De Bibliotheek Gelderland Zuid staat midden in de samenleving. We dragen actief bij aan regionale verbanden als het Bondgenootschap Laaggeletterdheid en het Taalakkoord. In Nijmegen zijn we betrokken bij verschillende initiatieven, zoals het Stedelijk Netwerk Nijmegen, Cultuur Netwerk Nijmegen, Nijmeegse Beweging (Digitale) Geletterdheid, Huis voor de Binnenstad en de Taskforce Bruisende Binnenstad. In 2018 legden we contact met het Platform Armoede en Schulden, Open en Weerbaar Nijmegen en Financieel Fit Rijk van Nijmegen. We zoeken aansluiting bij lokale initiatieven in dorpen en kernen, zoals Ontmoeten in Elst en Hart van Heteren. Voor samenwerking met lokale partijen vestigen we ons waar mogelijk in multifunctionele accommodaties zoals dorpshuizen en wijkcentra. Hier bieden ondernemers en organisaties samen een aantrekkelijk aanbod voor inwoners.

PRIVACY

Als bibliotheek gaan we zo zorgvuldig mogelijk met de privacy van mensen om. In 2018 hebben we hier uitgebreid aandacht aan besteed. We stelden een Specialist Informatiemanagement en Gegevensbescherming aan en gaven prioriteit aan de doelgroep kinderen tot 16 jaar. Deze groep krijgt in de nieuwe privacywetgeving meer aandacht en er gelden strengere regels voor. Zo is de verwerking van de persoonsgegevens van kinderen met een Bibliotheek *op school* in samenwerking met de scholen aangepast. Dit heeft invloed gehad op de ledencijfers. In het najaar zijn gesprekken met de gemeente Nijmegen gevoerd over hoe je samen met klanten en bezoekers je eigen organisatie meer privacybewust maakt, maar ook Nijmegenaren zelf. Dit heeft begin 2019 geresulteerd in het manifest 'Open en Weerbaar'.

Biebkrachten

Mede dankzij de tomeloze inzet en het enthousiasme van honderden medewerkers en vrijwilligers kijkt de Bibliotheek Gelderland Zuid terug op een vruchtbaar jaar. Door intensieve samenwerkingen tussen collega's onderling en met externe partners ontstaan steeds weer vernieuwende ideeën en initiatieven. In 2018 is Office 365 binnen de organisatie geïmplementeerd, oftewel 'werken in de cloud'. Deze nieuwe manier van werken stimuleert en vergemakkelijkt de samenwerking tussen collega's. Ook hebben medewerkers via hun smartphone, laptop of tablet overal toegang tot hun mail en werkdocumenten, om flexibel werken mogelijk te maken.

Op 31 december 2018 waren 94 mensen in dienst van onze bibliotheekorganisatie, met een bezetting van in totaal 75,3 fte. Een bibliotheek kan niet zonder de inzet van een grote groep vrijwilligers. Dit aantal nam in 2018 flink toe, mede door de

uitbreiding van de Taalcafés en de VoorleesExpress. Eind 2018 werkten 430 vrijwilligers bij de Bibliotheek Gelderland Zuid, ruim 100 méér dan het jaar ervoor.

Verschillende teams kregen in 2018 bijscholing over interne samenwerking, werken met vrijwilligers en arbozaken. Klantadviseurs deden nieuwe kennis op over het gebruik van de collectie. Daarnaast leerden educatiemedewerkers de fijne kneepjes van vraaggericht werken. De ondernemingsraad zette hoog in op duurzame inzetbaarheid van personeel. In dit kader neemt de bibliotheek deel aan netwerkorganisatie 'De Nieuwe Arbeid'. Binnen dit platform wisselen ruim 100 werkgevers uit de regio's Gelderland en Noordoost-Brabant vacatures, kennis en ervaring uit om arbeidsmobiliteit in de regio te versterken. Want alleen ga je sneller, maar samen kom je verder.

Ons uitgebreide online jaarverslag is te vinden op www.obgz.nl/jaarbericht